

Dynamické struktury a Abstraktní Datový Typy (ADT)

Jan Faigl

Katedra počítačů
Fakulta elektrotechnická
České vysoké učení technické v Praze

Přednáška 11

A0B36PR1 – Programování 1

Část 1 – Spojivé struktury (stromy)

Stromy

Binární strom

Příklad binárního stromu v Javě

Stromové struktury

Část 2 – Abstraktní datový typ

Datové struktury

Zásobník

Fronta

Část 3 – Příklad ADT – Prioritní fronta

Popis

Implementace spojivým seznamem

Binárním strom a halda

Část I

Stromy

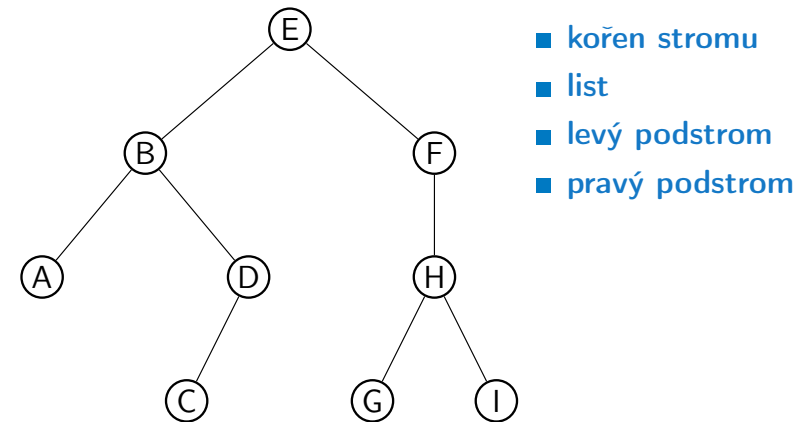
Binární strom

```
public class BinaryTree {
    class Node {
        Object value;
        Node left;
        Node right;
        Node(Object obj) {
            value = obj;
            left = right = null;
        }
    }
    private Node root;

    public BinaryTree() {
        root = null;
    }
}
```

Lineární a nelineární spojové struktury

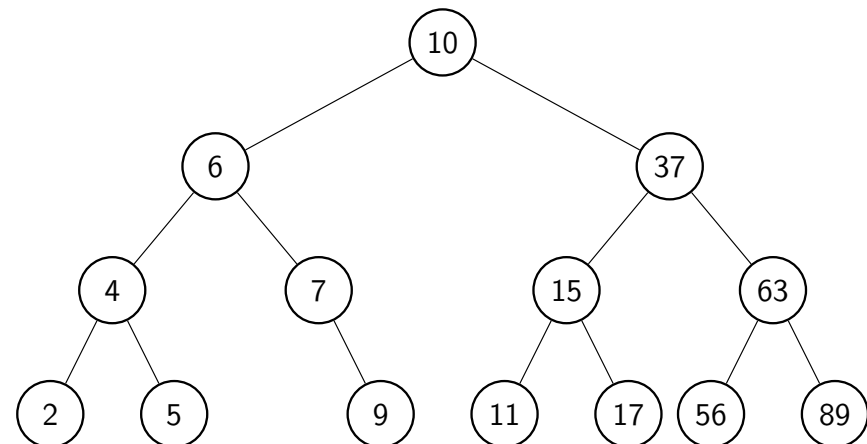
- Spojové seznamy představují lineární spojovou strukturu
 - Každý prvek má nejvýše jednoho následníka*
- Nelineární spojové struktury (např. stromy)
 - Každý prvek může mít více následníků*
- **Binární strom**: každý prvek (uzel) má nejvýše dva následníky

- kořen stromu
- list
- levý podstrom
- pravý podstrom

Příklad – Binární vyhledávací strom

- Pro každý prvek (uzel) platí, že hodnota potomka vlevo je menší (nebo null) a hodnota potomka vpravo je větší (nebo null)

Průchod binárním vyhledávacím stromem

- Při hledání prvku konkrétní hodnoty klíče se postupně zanořujeme hlouběji do stromu, přičemž může nastat jedna z následujících situací:
 1. Aktuální prvek má hledanou hodnotu klíče, hledání je ukončeno
 2. Hodnota klíče je menší než hodnota aktuálního prvku, pokračujeme v hledání v další úrovni levého potomka
 3. Hodnota klíče je větší než hodnota aktuálního prvku, pokračujeme v hledání v další úrovni pravého potomka
 4. Aktuální prvek má hodnotu **null**, hledání je ukončeno, prvek ve stromu není
- Při průchodu stromem postupujeme rekurzivně tak, že nejdříve navštívujeme levé potomky a následně pak pravé potomky

Pokud budeme při takovém průchodu vypisovat hodnoty v levém podstromu, pak hodnotu prvku a následně hodnoty v pravém podstromu, vypíšeme hodnoty uložené ve stromu uspořádaně (sestupně nebo vzestupně)

BinaryStringTree – insert 1/2

- Při vložení prvku rekurzivně procházíme strom
- Prvek zařadíme tak, aby platila podmínka vyhledávacího stromu
Tj. hodnoty všech uzlů v levém podstromu jsou menší a hodnoty všech uzlů v pravém podstromu jsou větší než hodnota prvku každého uzlu.

```
public void insert(String s) {
    if (root == null) {
        root = new Node(s);
    } else {
        insert(s, root);
    }
}
private void insert(String s, Node node) {
    ...
}
```

Příklad binárního stromu textových řetězců

```
public class BinaryStringTree {
    class Node {
        final String value;
        Node left;
        Node right;
        Node(String s) {
            value = s;
            left = right = null;
        }
    }
    private Node root;
    private int counter; //for counting traversed nodes
    public BinaryStringTree() {
        root = null;
    }
    ...
}
```

BinaryStringTree – insert 2/2

```
private void insert(String s, Node node) {
    if (node.value.compareTo(s) > 0) {
        if (node.left == null) {
            node.left = new Node(s);
        } else {
            insert(s, node.left);
        }
    } else {
        if (node.right == null) {
            node.right = new Node(s);
        } else {
            insert(s, node.right);
        }
    }
}
```

BinaryStringTree – traverse 1/2

- Při průchodu stromu postupujeme nejdříve do levého podstromu a až pak do pravého
- V proměnné `counter` počítáme pořadí navštívených uzlů

```
public void traverse() {
    counter = 0;
    traverse(root);
}

private void traverse(Node node) {
    ...
}
```

BinaryStringTree – Příklad použití

```
String[] strings = {"ZZZ", "DDD", "AAA", "YYY", "BBB",
    "QQQ", "CCC"};

BinaryStringTree tree = new BinaryStringTree();

System.out.println("Print array:");
for(int i = 0; i < strings.length; ++i) {
    System.out.print(i + ": " + strings[i] + " ");
    tree.insert(strings[i]);
}
System.out.println("\n\nTraverse tree");
tree.traverse();
```

- Výstup programu

```
javac DemoBinaryStringTree.java && java DemoBinaryStringTree
Print array:
0: ZZZ 1: DDD 2: AAA 3: YYY 4: BBB 5: QQQ 6: CCC

Traverse tree
0: AAA 1: BBB 2: CCC 3: DDD 4: QQQ 5: YYY 6: ZZZ
```

[lec11/BinaryStringTree.java](#), [lec11/DemoBinaryStringTree.java](#)

BinaryStringTree – traverse 2/2

```
private void traverse(Node node) {
    if (node != null) {
        if (node.left != null) {
            traverse(node.left);
        }
        System.out.print(counter + ": " + node.value + " ");
        counter++;
        if (node.right != null) {
            traverse(node.right);
        }
    }
}
```

Rekurzivní průchod stromem!

Stromové struktury

- Stromové struktury jsou významné datové struktury pro vyhledávání *Složitost vyhledávání je úměrná hloubce stromu.*
- Binární stromy – každý uzel má nejvýše dva následníky
 - Hloubku stromu lze snížit tzv. vyvažováním stromu
 - AVL stromy *Georgy Adelson-Velsky a Landis*
 - Red-Black stromy
 - Plný binární strom – každý vnitřní uzel má dva potomky a všechny uzly jsou co nejvíce vlevo
 - Můžeme efektivně reprezentovat polem (pro daný maximální počet uzlů)
 - Lze použít pro efektivní implementaci prioritní fronty (Heap – halda)
 - Základem třídícího algoritmu *Heap Sort*
- Vícecestné stromy – např. B–strom (Bayer tree) pro ukládání utříděných záznamů

Informativní více v Algoritmizaci

Část II

Abstraktní datový typ

Datové struktury a abstraktní datový typ

- **Datová struktura** (typ) je množina dat a operací s těmito daty
- **Abstraktní datový typ** formálně definuje data a operace s nimi
 - Fronta (Queue)
 - Zásobník (Stack)
 - Pole (Array)
 - Tabulka (Table)
 - Seznam (List)
 - Strom (Tree)
 - Množina (Set)

Nezávislé na konkrétní implementaci

Zdroje

 Algorithms + Data Structures = Programs, *Niklaus Emil Wirth* Prentice-Hall 1975, ISBN 0-13-022418-9

Update 2004, <http://www.ethoberon.ethz.ch/WirthPubl/AD.pdf>

 Data Structures and Algorithms in Java (2nd Edition) *Robert Lafore* Sams, 2002, ISBN: 978-0672324536

 Algorithms (4th Edition) *Robert Sedgewick and Kevin Wayne* Addison-Wesley Professional, 2011, ISBN: 978-0321573513

<http://algs4.cs.princeton.edu/home>

- Algorithms and Data Structures with implementations in Java and C++
<http://www.algolist.net>
- Algorithms and Data Structures
<http://introcs.cs.princeton.edu/java/40algorithms>

Abstraktní datový typ

- Množina druhů dat (hodnot) a příslušných operací, které jsou přesně specifikovány a to **nezávisle na konkrétní implementaci**
- Můžeme definovat:
 - Matematicky – signatura a axiomy
 - Rozhraním (interface) a popisem operací, kde rozhraní poskytuje:
 - Konstruktor vracející odkaz (na objekt nebo strukturu)
Objektově orientovaný i procedurální přístup
 - Operace, které akceptují odkaz na argument (data) a které mají přesně definovaný účinek na data

Příklad matematického popisu ADT – Datový typ Boolean

■ Syntax popisuje, jak správně vytvořit logický výraz:

1. true a false jsou logické výrazy
2. Jestliže x a y jsou logické výrazy, pak
 - i $!(x)$ – negace
 - ii $(x \& y)$ – logický součin and
 - iii $(x | y)$ – logický součet or
 - iv $(x == y)$, $(x != y)$ – relační operátory

jsou logické výrazy.

Pokud se chceme vyhnout psát u každé operace závorky, musíme definovat priority operátorů.

Abstraktní datový typ (ADT) – Vlastnosti

- Počet datových položek může být
 - Neměnný – **statický datový typ** – počet položek je konstantní
Např. pole, řetězec, třída
 - Proměnný – **dynamický datový typ** – počet položek se mění v závislosti na provedené operaci
Např. vložení nebo odebrání určitého prvku
- Typ položek (dat):
 - **Homogenní** – všechny položky jsou stejného typu
 - **Nehomogenní** – položky mohou být různého typu
- Existence bezprostředního následníka
 - **Lineární** – existuje bezprostřední následník prvku, např. pole, fronta, seznam, ...
 - **Nelineární** – neexistuje přímý jednoznačný následník, např. strom

Příklad matematického popisu ADT – Datový typ Boolean

■ Sémantika popisuje význam jednotlivých operací, můžeme definovat axiomy:

■ $true == true : true$	■ $true == false : false$
■ $false == false : true$	■ $false == true : false$
■ $!(true) : false$	■ $!(false) : true$
■ $x \& false : false$	■ $x \& true : x$
■ $x \& y : y \& y$	■ $x y : y y$
■ $x false : x$	■ $x true : true$

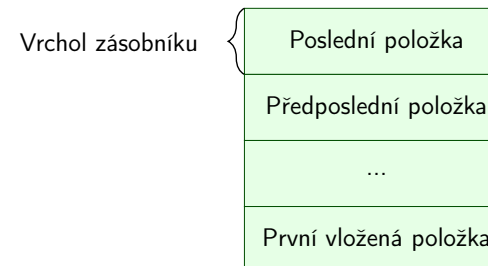
Příklad ADT – Zásobník

Zásobník je **dynamická datová struktura** umožňující vkládání a odebrání hodnot tak, že naposledy vložená hodnota se odebere jako první

LIFO – Last In, First Out

Základní operace:

- Vložení hodnoty na vrchol zásobníku
- Odebrání hodnoty z vrcholu zásobníku
- Test na prázdnotu zásobníku

Příklad ADT – Operace nad zásobníkem

Základní operace nad zásobníkem

- **push** – vložení prvku na vrchol zásobníku
- **pop** – vyjmutí prvku z vrcholu zásobníku
- **isEmpty** – test na prázdnotu zásobníku

Další operace nad zásobníkem mohou být

- **peek** – čtení hodnoty z vrcholu zásobníku

alternativně také třeba top

- **search** – vrátí pozici prvku v zásobníku

Pokud se nachází v zásobníku, jinak -1

- **size** – vrátí aktuální počet hodnot v zásobníku

Zpravidla není potřeba

Příklad ADT – Rozhraní zásobníku 2/2

```
public interface Stack {
    /**
     * Add the item if it is not null
     *
     * @param item
     * @return the added item or null if object has not
     *         been added to the stack
     */
    public Object push(Object item);
    public Object pop();
    public boolean isEmpty();

    public Object peek();
};

https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/java/util/Stack.html
```

Příklad ADT – Rozhraní zásobníku 1/2

- V objektově orientovaném programování můžeme s výhodou využít principu **zapouzdření**
- Zásobník můžeme definovat rozhraním, bez konkrétní implementace

```
public interface Stack {
    public Object push(Object item);
    public Object pop();
    public boolean isEmpty();

    public Object peek();
}
```

- Součástí definice rozhraní ADT je však také přesný popis operací
Definice může být textový popis, např. v Javě lze využít javadoc.

Implementace zásobníku polem 1/3

```
public class StackArray implements Stack {
    private final int MAX_SIZE = 10;
    private Object[] stack;
    private int count;

    public StackArray() { ... }
    @Override
    public Object push(Object item) { ... }
    @Override
    public Object pop() { ... }
    @Override
    public boolean isEmpty() { ... }
    @Override
    public Object peek() { ... }
}
```

lec11/StackArray.java

Implementace zásobníku polem 2/3

```

public StackArray() {
    stack = new Object[MAX_SIZE];
    count = 0;
}

@Override
public Object push(Object item) {
    if (item == null || count == stack.length) {
        return null;
    }
    stack[count++] = item;
    return item;
}

```

Zásobník – Příklad použití

- Uloží do zásobníku pouze MAX_SIZE (10) položek

```

Stack stack = new StackArray();
for (int i = 0; i < 15; ++i) {
    stack.push((int) (Math.random() * 50));
    System.out.println(
        "Add " + i + " item to the stack: " +
        stack.peek()
    );
}
System.out.println("\nPop the items from the stack:");
while (stack.isEmpty() == false) {
    System.out.print(stack.pop() + " ");
}
System.out.println("");

```

lec11/DemoStack.java

Implementace zásobníku polem 3/3

```

@Override
public Object pop() {
    return count > 0 ? stack[--count] : null;
}

@Override
public boolean isEmpty() {
    return count == 0;
}

@Override
public Object peek() {
    return count > 0 ? stack[count - 1] : null;
}

```

Proč v metodě pop používáme --count a v peek count - 1?

Implementace zásobníku rozšiřitelným polem 1/2

- V případě naplnění pole vytvoříme nové o „něco“ větší pole
- Zavedeme položku MAX_RESIZE

```

public class StackResizeArray implements Stack {
    private final int RESIZE = 10;
    private Object[] stack;
    private int count;

    public StackResizeArray() {
        stack = new Object[RESIZE];
        count = 0;
    }
    ...
}

```

- Modifikujeme metodu push

Implementace zásobníku rozšiřitelným polem 2/2

```

@Override
public Object push(Object item) {
    if (item == null) { return null; }
    if (count == stack.length) {
        Object[] newStack = new Object[stack.length + RESIZE];
        System.arraycopy(stack, 0, newStack, 0, stack.length);
        stack = newStack;
    }
    return stack[count++] = item;
}

```

lec11/StackResizeArray.java

- Použití identické jako pro StackArray, tentokrát je možné uložit do zásobníku více položek

```

Stack stack = new StackResizeArray();
for (int i = 0; i < 15; ++i) {
    ...
}

```

lec11/DemoStack.java

Implementace zásobníku spojovým seznamem 2/3

```

@Override
public Object push(Object item) {
    if (item == null) { return null; }
    ListNode node = new ListNode(item);
    if (start == null) {
        start = node;
    } else {
        node.next = start;
        start = node;
    }
    return item;
}

```

Implementace zásobníku spojovým seznamem 1/3

- Zásobník také můžeme implementovat spojovým seznamem

```

public class StackLinkedList implements Stack {
    private class ListNode {
        Object item;
        ListNode next;
        ListNode(Object item) {
            this.item = item;
            next = null;
        }
    }
    private ListNode start;
    public StackLinkedList() { start = null; }
    public Object push(Object item) { ... }
    public Object pop() { ... }
    public boolean isEmpty() { ... }
    public Object peek() { ... }
}

```

lec11/StackLinkedList.java

Implementace zásobníku spojovým seznamem 3/3

```

@Override
public Object pop() {
    Object ret = null;
    if (start != null) {
        ret = start.item;
        start = start.next;
    }
    return ret;
}
@Override
public boolean isEmpty() {
    return start == null;
}
@Override
public Object peek() {
    return start != null ? start.item : null;
}
}

```

ADT – Zásobník příklad použití různých implementací

```
final int TYPE = 3;
Stack stack =
    (TYPE == 1) ?
    new StackArray() : (TYPE == 2) ?
    new StackResizeArray() : new StackLinkedList();

System.out.println("stack type " + stack);

for (int i = 0; i < 15; ++i) {
    stack.push((int) (Math.random() * 50));
}
System.out.println("\nPop items from the stack:");
while (stack.isEmpty() == false) {
    System.out.print(stack.pop() + " ");
}
System.out.println("");
```

ADT – Zásobník a vložení prázdného prvku

- Obecně není nutné rozlišovat, zdali je vkládaný prvek prázdný (null) či nikoliv
- Je jen na uživateli (programátorovi) jak zásobník používá a jaké prvky ukládá
- Podobně můžeme využít mechanismu výjimek při pokusu vyjmout prvek metodou **pop** z prázdného zásobníku
 - Uživatel má k dispozici metodu **isEmpty** pro ověření, zdali je zásobník prázdný či nikoliv

Zásobník **StackArray** – vložení prázdného prvku

- Operaci **push** jsme definovali tak, že nelze vložit prázdný (null) prvek
- Nedokážeme rozlišit, zdali návratová hodnota **null** metody **push** znamená:
 1. Pokus o vložení prázdného prvku
 2. Indikaci plného zásobníku
- Přeplnění zásobníku můžeme indikovat mechanismem výjimek


```
public Object push(Object item) {
    if (count == stack.length) {
        throw new RuntimeException("Stack full");
    }
    if (item == null) { return null; }
    stack[count++] = item;
    return item;
}
```

Výjimku RuntimeException není třeba deklarovat v hlavičce metody, více v PR2

Příklad ADT – Fronta

- **Fronta** je dynamická datová struktura, kde se odebírají prvky v tom pořadí, v jakém byly vloženy
- Jedná se o strukturu typu FIFO (First In, First Out)

Vložení hodnoty na konec fronty

Odebrání hodnoty z čela fronty

- Implementace

- Pole

Pamatujeme si pozici začátku a konce fronty v poli

- Spojovým seznamem

Pamatujeme si ukazatel na začátek a konec fronty

<https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/java/util/Queue.html>

ADT – Fronta – Příklad rozhraní

```

public interface Queue {
    /**
     * Add item to the queue
     *
     * @param item
     * @return the added item
     */
    public Object push(Object item);

    public Object pop();
    public boolean isEmpty();

    public Object peek();
    public Object back();
}

```

Implementace fronty spojovým seznamem 1/4

```

public class QueueLinkedList implements Queue {
    private class ListNode {
        Object item;
        ListNode next;
        ListNode(Object item) {
            this.item = item;
            next = null;
        }
    }
    private ListNode start;
    private ListNode end;
    public QueueLinkedList() {
        start = end = null;
    }
    public Object push(Object item) { ... }
    ...
}

```

Implementace fronty polem

```

public Object push(Object item) {
    if (count == queue.length) {
        throw new RuntimeException("Queue full");
    }
    queue[end] = item;
    end = (end + 1) % queue.length;
    count++;
}

public Object pop() {
    if (count == 0) {
        throw new RuntimeException("Queue empty");
    }
    Object ret = queue[start];
    start = (start + 1) % queue.length;
    count--;
    return ret;
}
}

```

Implementace fronty spojovým seznamem 2/4

```

@Override
public Object push(Object item) {
    ListNode node = new ListNode(item);
    if (start == null) {
        start = end = node;
    } else {
        end.next = node;
        end = end.next;
    }
    return item;
}
}

```

Implementace fronty spojovým seznamem 3/4

```

@Override
public Object pop() {
    if (start == null) {
        throw new RuntimeException("Queue empty");
    }
    Object ret = start.item;
    start = start.next;
    if (start == null) {
        end = null;
    }
    return ret;
}

```

ADT – Fronta spojovým seznamem – příklad použití

```

Queue queue = new QueueLinkedList();
for (int i = 0; i < 15; ++i) {
    queue.push((int) (Math.random() * 50));
    System.out.println(
        "Add " + i +
        " front: " + queue.peek() +
        " back:" + queue.back());
}
System.out.println("\nPop the items from the queue:");
while (queue.isEmpty() == false) {
    System.out.print(queue.pop() + " ");
}
System.out.println("");

```

lec11/QueueLinkedList.java, lec11/DemoQueue.java

Implementace fronty spojovým seznamem 4/4

```

@Override
public boolean isEmpty() {
    return start == null;
}

@Override
public Object peek() {
    return start != null ? start.item : null;
}

@Override
public Object back() {
    return end != null ? end.item : null;
}

```

Část III

ADT – Prioritní fronta a možné implementace

Prioritní fronta

- Fronta
 - První vložený prvek je první odebraný prvek FIFO
- Prioritní fronta
 - Některé prvky jsou při vyjmutí z fronty preferovány
Některé vložené objekty je potřeba obsloužit naléhavěji, např. fronta pacientů u lékaře.
 - Operace **pop** odebírá z fronty prvek s nejvyšší prioritou
Vrchol fronty je prvek s nejvyšší prioritou.
- Rozhraní prioritní fronty může být identické jako o běžné fronty, avšak specifikace upřesňuje chování dílčích metod

<https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/java/util/PriorityQueue.html>

Prioritní fronta – příklad rozhraní

```
public interface PriorityQueue {
    public Comparable push(Comparable item);
    /**
     * Remove the head of the priority queue, where
     * the is the least element in the queue
     *
     * @return the removed least element in the queue
     */
    public Comparable pop();
    public Comparable peek();
    public boolean isEmpty();
}
```

Prioritní fronta – specifikace rozhraní

Prioritní frontu můžeme implementovat různě složitě a také s různými výpočetními nároky, např.

- Polem nebo spojovým seznamem s modifikací metod **push** nebo **pop** a **peek**
- S využitím pokročilé datové struktury pro efektivní vyhledání prioritního prvku (halda)

Prioritní prvek může být ten s nejmenší hodnotou, pak

- Metody **pop** a **peek** vrací nejmenší prvek dosud vložený do fronty
- Prvky potřebujeme porovnávat, proto nestačí „jen“ vkládat prvky typu `Object`, ale potřebujeme je také porovnávat, například metodou **compareTo** rozhraní **Comparable**

<https://docs.oracle.com/javase/8/docs/api/java/lang/Comparable.html>

Prioritní fronta spojovým seznamem 1/4

```
public class PriorityQueueLinkedListNaive implements
    PriorityQueue {
    private class ListNode {
        Comparable item;
        ListNode next;
        ListNode(Comparable item) {
            this.item = item;
            next = null;
        }
    }
    private ListNode start;
    public PriorityQueueLinkedListNaive() {
        start = null;
    }
    ...
}
```

Prioritní fronta spojovým seznamem 2/4

- Nedovolíme vkládat prázdný prvek

```
@Override
public Comparable push(Comparable item) {
    if (item == null) {
        throw new RuntimeException("Adding null ...");
    }
    ListNode node = new ListNode(item);
    if (start == null) {
        start = node;
    } else {
        node.next = start;
        start = node;
    }
    return item;
}
```

Prioritní fronta spojovým seznamem 4/4

```
public Comparable pop() {
    if (start == null) { return null; }
    ListNode prevRet = null; //remember the previous of the ret
    ListNode ret = start;
    ListNode prev = start;
    ListNode cur = start.next;
    while (cur != null) {
        if (cur.item.compareTo(ret.item) < 0) {
            ret = cur;
            prevRet = prev;
        }
        prev = cur;
        cur = cur.next;
    }
    if (prevRet == null) {
        start = start.next;
    } else {
        prevRet.next = ret.next;
    }
    return ret.item;
}
```

Musíme najít nejmenší prvek a zároveň zajistit napojení spojového seznamu po jeho odebrání ze seznamu, proto potřebujeme také předcházející prvek v seznamu.

Prioritní fronta spojovým seznamem 3/4

- Metoda `peek` vrací nejmenší prvek ve frontě, který musíme nejdříve najít

```
@Override
public Comparable peek() {
    if (start == null) { return null; }
    ListNode ret = start;
    ListNode cur = start.next;
    while (cur != null) {
        if (cur.item.compareTo(ret.item) < 0) {
            ret = cur;
        }
        cur = cur.next;
    }
    return ret.item;
}
```

V nejneprůzračnějším případě procházíme celou frontu $\sim O(n)$

Prioritní fronta spojovým seznamem – Příklad použití

```
PriorityQueue queue = new PriorityQueueLinkedListNaive();
for (int i = 0; i < 15; ++i) {
    int v = (int) (Math.random() * 50);
    queue.push(v);
    System.out.println("Add " + v + " current peek is " +
        queue.peek());
}
System.out.println("\nPop the items from the priority
    queue:");
while (queue.isEmpty() == false) {
    System.out.print(queue.pop() + " ");
}
System.out.println("");
```

`lec11/PriorityQueueLinkedListNaive.java, lec11/DemoPriorityQueue.java`

- Příklad výstupu:

```
Add 43 current peek is 43
Add 27 current peek is 27
Add 26 current peek is 26
Add 20 current peek is 20
```

```
Pop the items from the priority queue:
20 26 27 43
```

Prioritní fronta spojovým seznamem a výpočetní náročnost

- V naivní implementaci prioritní fronty jsme zohlednění priority „odložili“ až do doby, kdy potřebujeme odebrat prvek z fronty
- Při odebrání (nebo vrácení) nejmenšího prvku v nejhorším případě musíme projít celý seznam
- To může být v řadě praktických aplikací nedostatečné a raději bychom chtěli „udržovat“ nejmenší prvek připravený
 - Můžeme to například udělat zavedením položky **head**, ve které bude aktuálně nejmenší vložený prvek do fronty
 - Prvek **head** aktualizujeme v metodě **push** porovnáním hodnoty aktuálně vkládaného prvku
 - Tím zefektivníme operaci **peek**
 - V případě odebrání nejmenšího prvku, však musíme frontu znovu projít a najít nový nejmenší prvek

Alternativně můžeme použít sofistikovanější datovou strukturu, která nám umožní efektivně udržovat hodnotu nejmenšího prvku a to jak při operaci vložení (**push**) tak při operaci vyjmutí (**pop**) prvku z prioritní fronty.

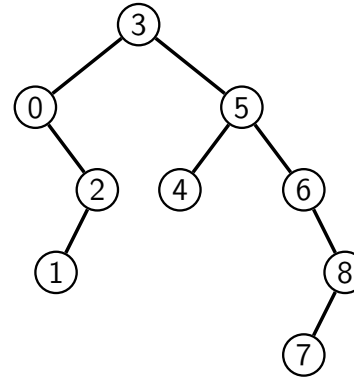
Halda

- Halda je dynamická datová struktura, která má „tvar“ binárního stromu a uspořádání fronty
 - Každý prvek haldy obsahuje hodnotu a dva potomky, podobně jako binární strom
 - Vlastnosti haldy:
 - Hodnota každého prvku je menší než hodnota libovolného potomka
 - Každá úroveň haldy je plná, kromě poslední úrovně, která je zaplněna zleva doprava
- Binární plný strom*
- Prvky mohou být odebrány pouze přes kořenový uzel
 - Vlastnost haldy zajišťuje, že kořen je vždy nejmenší prvek
 - Nejmenší prvek je tedy první hodnota, kterou z haldy odebereme

Binární vyhledávací strom a halda

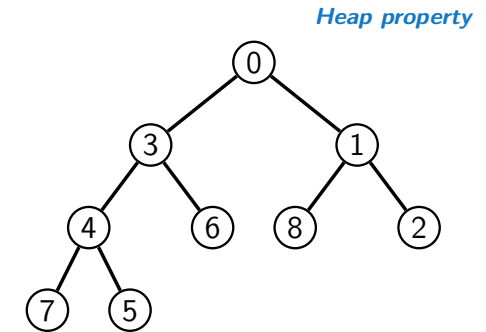
Binární vyhledávací strom

- Může obsahovat prázdná místa
- Hloubka stromu se může měnit
- Strom můžeme procházet

Halda

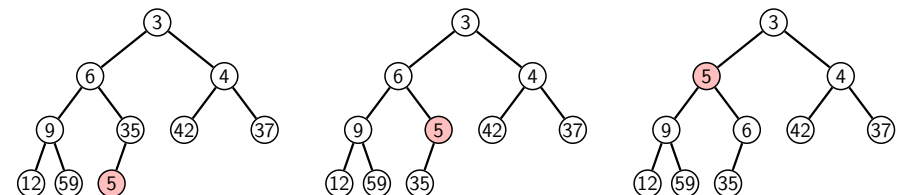
- Binární plný strom
Hloubka stromu vždy $\lfloor \log_2(n) \rfloor$
- Kořen stromu je vždy prvek s nejmenší hodnotou
- Splňuje vlastnost haldy

Halda – přidání prvku **push**

- Po každém provedení operace **push** musí být splněny vlastnosti haldy
- Prvek přidáme na konec haldy, tj. na první volnou pozici (vlevo) na nejnižší úrovni haldy
- Zkontrolujeme, zdali je splněna podmínka haldy, pokud ne, zaměníme prvek s nadřazeným prvkem (předkem)

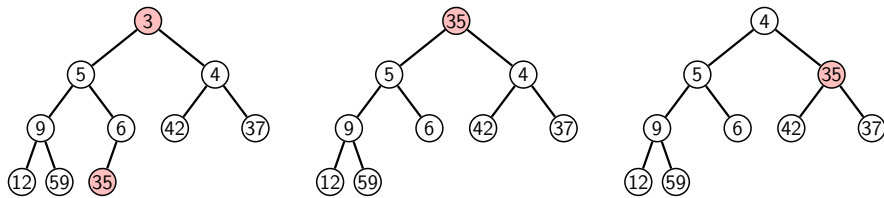
V nejhorším případě prvek „probublá“ až do kořene stromu

Halda – odebrání prvku **pop**

- Při operaci **pop** odebereme kořen stromu
- Prázdné místo nahradíme nejpravějším listem (uzlem v poslední úrovni)
- Zkontrolujeme, zdali je splněna podmínka haldy, pokud ne, zaměníme prvek s potomkem a postup opakujeme

V nejhorším případě prvek „probublá“ až do listu stromu

Shrnutí přednášky

Prioritní fronta haldou

- Prvky ukládáme do haldy a při každém vložení / odebrání zajišťujeme, aby platily vlastnosti **haldy**
- Operace **peek** má konstantní složitost a nezáleží na počtu prvku ve frontě, nejmenší prvek je vždy kořen

Asymptotická složitost v notaci velké O je $O(1)$.

- Operace **push** a **pop** udržují vlastnost haldy záměnami prvku až do hloubky stromu

Pro binární plný strom je hloubka stromu $\log_2(n)$, kde n je aktuální počet prvků ve stromu, odtud složitost operace $O(\log(n))$.

Informativní více v Algoritmizaci

Diskutovaná témata

- Nelineární spojové struktury
 - Stromy a binární strom
- Abstraktní datový typ (ADT)
 - Datové struktury a jejich popis
 - Zásobník
 - Fronta

- Příklad ADT – prioritní fronta

Informativní

- **Příště: Soubory a proudy, soubor jako posloupnost bytů**